

סימן ל

בענין מורדת

מכתבו קבלתי, וע"ד המורדת, הנה יש בזה להאריך, אך בקיצור, דהנה לפי מכתבו הוה בגדר בעינא ומצערנא לו, והנה כל היכי דעדיין לא קיים שבת כלל, דהיינו שאין לו בנים כלום עיין ביבמות דף ס"ב^א דשבת די באחד, וכ"כ הרמב"ם ז"ל בהלכות סוטה פ"ב הי"א^ב דכ"ז שלא קיים שבת הוה אשה שאינה (ראייה) [ראויה] לילד גדר אינו (ראייה) [ראויה] לקיימה, לדידן דקיי"ל כרבנן דסוטה דף כ"ד^ג ודף כ"ו ע"ב^ד, וכן כה"ג במרדה אז אף מה"ת כגון (דאנוסה) [באנוסה] ומש"ר, כה"ג ודאי דיכול לגרשה בע"כ מחמת טעם דכל כמה דאגידה, ואף דבכתובות דף ע"ב^ה אמר דזה רק דרבנן,

והארכתי בזה הרבה גבי אנוסה אם אח"כ נעשה בה מומים גדולים כמו הך דכתובות דף ע"ז^ו דבאיש כופין לרשב"ג כגון מזו, בזה נסתחפה שדהו, אבל היכי דמרדה או עקרה, ודאי גם (דאנוסה) [באנוסה] כופין מחמת הך דכל כמה דאגידה כו'.

אך זה אם לא קיים שבת כלל, אבל אם יש לו בן, אז רק משום פו"ר לא שייך כפיה, רק מחמת דין מורדת, ובזה צריך יב"ח כדין, ואח"כ נושא אחרת, ובע"כ לא יגרש, וא"צ להשליש גט וכתובה, כן הוא לדינא, דגם נצ"ב כל כמה דלא גרשה הוה שלו, וגם מזונות א"צ ליתן לה כל כמה דלא הדרא בה. וכאן גרע מזנתה ברצון, דשם יש לומר יצרה תקפה כמבואר בכתובות דף נ"ד ע"א^ז ונ"ג^ח לכך לא הפסידה בלאותיה קיימין, משא"כ כאן, ובפרט שאין מגרשה כלל. אך יב"ח

מפתח צפונות

ג. ע"א. איילונית וזקנה ושאנינה ראויה לילד לא נוטלות כתובה ולא שותות.
ד. צ"ל ע"א [אולי צ"ל ע"ש]. והרובא [בחור - רש"י] שנשא עקרה וזקינה ואין לו אשה ובנים מעקרא לא שותה ולא נוטלת כתובה.
ה. לא מצאתי שם ואולי הכוונה לדף ע"ז ע"א ברש"י ד"ה ליתני נשא אשה כו' דמדאורייתא לא מיחייב לאפוקה דאפשר ליקח לו אשה אחרת אצלה, אבל מדרבנן קאמר דכל כמה דאיתא להא גביה לא נסיב אחרית.
ו. ע"א. עיי"ש במשנה, האיש שנולדו בו מומין אין כופין אותו להוציא. אמר רשב"ג בד"א במומין הקטנים אבל במומין הגדולים כופין אותו להוציא. ובגמ' [והב"ח כתב שזו משנה], ואלו הן מומין גדולים פירש רשב"ג [כגון] נסמית עינו נקטעה ידו ונשברה רגלו.
ז. מאן דאמר כיחלה ופרכסה [אין לה מזונות] אבל זינתה אית לה, מ"ט יצר אנסה.
ח. ע"א. מתיב וכו' מתה אין יורשין של זה וכו' ואמאי לימא יצר אנסה.

הלכה אדלא להתענאה דימים הכתובים במגילת תענית דלא להתענאה לפניהן אסורים ולאחריו מותרין כו' יוסי ולא כר"מ דאמר אף לפנייהם מותר, אבל אדלא למספר דאין הלכה כו' יוסי דאמר לפניו ולאחריו אסור אלא כר"מ דאמר לפניו אסור לאחריו מותר.

סימן ל. העתקה מכת"ק באדיבות מכון שוקן מאוסף ירושלימסקי מ/ 4229/85 ותודה על רשותם האדיבה.

א. ע"א. תניא אידך ר' נתן אומר ב"ש אומרים זכר ונקבה. ובה"א או זכר או נקבה. אמר רבא מ"ט דר' נתן אליבא דב"ה שנא' לא תהו בראה לשבת יצרה, והא עבד לה שבת.

ב. לא היו לו בנים ולא אשה הראויה לילד אלא זו האילונית וכיוצא בה ונולד לו בן מגרושתו בין קנינו לסתירה כבר נדחת האילונית מלשתות. ועיין בשו"ת צ"פ דווינסק ח"א סי' י"ז ומהדורת נ"י סי' י"ג ועל הרמב"ם בהשמטות למתנו"ע עמוד 3 ומהדו"ת עמ' 150.

צריך להמתין עם התראה כדין, ואח"כ יוכל לישא אחרת אם יהיה עפ"י חוקי הקיר"ה, כן הוא לדינא, ומחמת כי אני טרוד בכמה שו"ת אקצר.

יוסף ראזין רב דפה הנ"ל

בסוף הזמן היב"ח עוד ג' התראות בי"ד, ואז נוכל להתיר לו לישא אחרת עפ"י חוקי הקיר"ה -.

ענין יב"ח דאז לאחר התראות לא תוכל שוב לחזור, ופקע ממנו חיובי הכתובה ותנאי כתובה. וזה גדר נשתקע עיין ע"ז דף נ"ז^ב, יב"ח [- י"ב חודש] ותוספ' גיטין^א ובגמ' דף נ"ה ע"ב^א ונ"ח^ה דיב"ח הוה נשתקע, ובכלאים פ"ז^א ובנדרים דף כ"ז ע"ב^א גבי בי"ד חשוב ושוב לא מהני אם אף תחזור בה, עיין בתוס' כתובות דף ס"ג ע"ב^ה ודף נ"ה ע"ב^ה הרשאה דאם נשא בב"ד אף אם מת כבר לא בטל וכ"מ בזה. לכן נוכל להתיר לו לישא אח"כ בחוקי הקיר"ה.

סימן לא

עוד בענין מורדת

וע"ד החרם^א, הנה לדעתי א"צ כלל לא ק"ר [- ק' רבנים] ולא השלשה גט, רק להמתין יב"ח מזמן התראה א' וליתן לה

מפתח צפונות

עד שתשקע עבודת כוכבים מפייהם. וכמה א"ר יהושע בן לוי עד שנים עשר חדש.
ג. פ"ג הט"ו. הלוקח מן הסקריקין וחזר ולקח מבעה"ב כו' רבי הושיב ביתו דינו שאם שהתה בפני סקריקין שנים עשר חדש כל הקודם [ליקח] נותן לבעלים רביע.
ד. ע"ש כנ"ל.
ה. ע"ב. סקריקין עצמה צריכה שתשהה י"ב חדש.
ו. אנס שזרע את הכרם כו' מאימתי הוא נקרא אנס משישתקע [ועיין צ"פ תרומות - השמטות דף נ"ג טור ד' - הג"ר שאול אלתר].
ז. והלכתא אסמכתא קניא והוא דלא אנים והוא דקנו מיניה בב"ד חשוב. ועי' שו"ת צ"פ מהדורות נ"י סי' ק"ב ששם ציין לד' הר"ן ז"ל בנדרים שם.
ח. כפי הנראה כוונת רבינו ז"ל לתוס' ד"ה ואינהו ... הלכה נמלכין בה פירוש קודם הכרזה, והלכה אין נמלכין בה נמי היינו קודם הכרזה, אבל אחר הכרזה מודה כדתניא בדברי רבותינו.
ט. כפי הנראה כוונת רבינו ז"ל לתוס' ד"ה שאם אמר הלוואתי לפלוני ... ואף על גב דמהני [קנין] לענין הרשאה [לגבות חובו] כו' היינו משום דפסקינן דשליח שווייה כו' וא"ת והואיל ולא הוי

סימן לא. העתקה מכת"ק ע"י הרב שמואל קיפניס ז"ל מאוורייטש, בכת"י באדיבות מכון שוקן מאוסף ירושלימסקי גל/3992, 3993 ותודה על רשותם האדיבה.
להלן פתיחת וסיום מכתב הרב שמואל קיפניס ז"ל מאוורייטש להרב משה נחום ירושלימסקי ז"ל אב"ד קיעלץ והגליל.
ב"ה אור ליום ג' פ' ויצא שנת תער"ב.
כבוד הרה"ג החו"ב סוע"ה וכו' וכו' כקש"ת מו"ה הר"ר משה נחום נ"י ה' ירושלימסקי - בתור מלואים למכתב שאלתי אשר שלחתי להדר"ג בשבוע העברה הנני להודיעו כי היום קבלתי מ"ג מהרה"ג הר"י ראזין רב בדווינסק אשר בו הוא כותב אלי...
ע"כ יאבה הדר"ג להודיעני אם מסכים גם כתר"ר בלי מ"ר וגט והשלשה ע"ד נכסי מלוג וכדומה. ומאפס עוד אקצר ידידו הדו"ש בלתי מכירו המכבדו כערכו הרם, שמואל

א. דרבינו גרשום שלא לגרשה בעל כרחא.

ב. ע"א. גופא אר"נ אמר שמואל הלוקח עבדים מן העובדי כוכבים, אע"פ שמלו וטבלו עושין יין נסך